

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Garay Ügyvédi Iroda által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek - a jogtanácsos által képviselt **I. rendű alperes neve** (I.rendű alperes címe) I. rendű, a személyesen eljáró **II. rendű alperes neve** (**II. rendű alperes címe**) II. rendű, III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) III. rendű, IV.rendű alperes neve (IV.rendű alperes címe) IV. rendű és V.rendű alperes neve (V.rendű alperes címe) V. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. április 19. napján kelt 19.P.29.042/2003/40. számú ítélete ellen a felperes részéről 41. és 45. sorszám alatt, az I. rendű alperes részéről 44. sorszám alatt, a III. rendű alperes részéről 42. és 47. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a felperes megállapítás iránti keresetét teljesen elutasítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Felmerült másodfokú költségeiket a felek maguk viselik.

A feljegyzett 72.000 (hetvenkétezer) forint fellebbezési illeték térítését akként rendezi, hogy abból 36.000 (harminchatezer) forintot a felperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 36.000 (harminchatezer) forint illetéket az I. rendű alperes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes előadta, hogy 2000. szeptember 11-én 20 óra körüli időben az I. rendű alperes négy tagja, a II., III., IV., V. rendű alperesek a b-i zárt parkolóban bántalmazták, majd megbilincseltek és előállították a Rendőrkapitányságra és a fogdába zárták. Mivel arra panaszkodott, hogy fájdalmai vannak, beszállították a kórházba, ahol megvizsgálták és arra hivatkozással, hogy ittasan vezetett vért vettek tőle. Állította, hogy a vele szembeni rendőri intézkedésre semmilyen okot

nem adott. Nincs valóságalapja annak, hogy a gépkocsijával a forgalmat akadályozta. Az autója a zárt parkolóban állt, amikor a rendőrök egy szóváltás után rátámadtak. A rendőri jelentésben ezzel szemben azt állították, hogy ittas vezetés miatt intézkedtek ellene. Ez esetben viszont érthetetlen, hogy miért nem egyenesen vőrvételre vitték, amikor a gépkocsija rendszámának lekérdezése folytán a nevét is megtudhatták. A rendőrkapitányságon csak 21 óra 30 perckor állították elő, a kórházba a mentő 22 óra 30 perckor érkezett meg vele. A törvénytelen rendőri intézkedés során jogellenesen korlátozták a személyes szabadságát. A megbilincselésekor nem tanúsított ellenállást, a Rendőrkapitányságon pedig semmi nem indokolta a vele szemben fogatosított újabb ruházat vizsgálatot. A kórházba szállításakor kézbilincset és vezetőbilincset raktak rá. A bilincs a több órás kórházi kivizsgálás során is végig rajta volt és azt a látszatot keltette, hogy súlyos bűncselekményt követett el. Ezzel megszegyenítették, megsértették a jóhírnévhez való jogát. A történetek után büntetőeljárás indult ellene ittas járművezetés vétsége és hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt, de a Városi Bíróság az ügyében jogerős felmentő ítéletet hozott. Maga is eljárást kezdeményezett az őt bántalmazók ellen az Ügyészségi Nyomozó Hivatalnál, majd a nyomozás bizonyítottság hiányában történt megszüntetése után pótmagánvádlóként vádindítványt terjesztett elő a II-V. rendű alperesek ellen jogellenes fogvatartás, bántalmazás hivatalos eljárásban, valamint súlyos testi sértés kísérlete miatt. A büntetőeljárást a Bíróság folytatta le ügyszámon és felmentő ítéletet hozott, amit az Ítéletábla a számú végzésével helybenhagyott azzal a pontosítással, hogy a felmentő rendelkezés jogalapja a jogellenes fogvatartás büntetettét illetően az, hogy a törvényi tényállási elem hiányában bűncselekmény nem valósult meg, míg a bántalmazás vétsége és a súlyos testi sértés büntetettének kísérlete vonatkozásában a felmentés oka a bűncselekmények bizonyítottságának hiánya. Az alperesek ellen polgári pert is indított, melyben az Ítéletábla az számú ítéletével a Bíróság számú ítéletét részben megváltoztatta és a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése alapján az I. rendű alperest, valamint az Ügyészséget 500.000-500.000 forint nem vagyoni kártérítés fizetésére kötelezte.

A felperes a keresetében ezen a ténybeli alapon annak megállapítását kérte, hogy az I-V. rendű alperesek megsértették a személyiségi jogait, továbbá az I-V. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte 400.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezután 2000. szeptember 11. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére. A 2009. december 3-i tárgyaláson (37. számú jegyzőkönyv) úgy nyilatkozott, hogy a személyes szabadság jogellenes korlátozása tekintetében és a jóhírnév megsértése körében kéri a személyiségi jog megsértésének megállapítását. A keresetét az I. rendű alperessel szemben a Ptk. 349. §-ára, a II-V. rendű alperesekkel szemben a Ptk. 75. §-ára alapította.

A bántalmazását illetően arra hivatkozott, hogy az elszenvedett sérülései az orvosszakértők szerint sem keletkezhetek szabályszerű bilincselés következtében és azokat nem a gépkocsival történt szállítása okozta. Hangsúlyozta, hogy a kórházi vizsgálatokor készült ambuláns lap szerint mindkét oldalon a veséinél is külsérelmi nyomokat tapasztaltak. Az ellene indult büntető ügyben bizonyítékként csatolt

videofelvételen az ő gépkocsija nem látható, azt nem is vezethette, így nem követhetett el ittas járművezetést sem. Azzal is érvelt, hogy a kórházi vizsgálata során az orvos a klinikai tünetek alapján nem találta ittasnak. Hivatkozott az Ítélet tábla ítéletének 14. oldal második bekezdésében foglaltakra, melyek szerint vitatható, hogy 20 óra 40 perckor közvetlenül a parkoló előtti közúton haladt. Az álláspontja szerint ez is azt támasztja alá, hogy a rendőri intézkedés törvénytelen és megalapozatlan volt vele szemben.

Az I. rendű alperes az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy 2000. szeptember 11-én 20 óra 40 perc körüli időben a II-V. rendű alperesek a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták a felperest, mert a személygépkocsija a b-n forgalmi akadályt képezett. A felperes az intézkedő rendőröket minősíthetetlen kifejezésekkel illette, továbbá az eset összes körülménye alapján ittas járművezetés gyanúja állt fenn. A felperes a személyazonosságának igazolását megtagadta, és nyíltan ellenséges magatartást tanúsított az intézkedő rendőrökkel szemben. Az eljáró rendőr figyelmeztette, hogy amennyiben az intézkedésének továbbra is ellenáll, bilincset fog alkalmazni. A felperes a figyelmeztetés ellenére továbbra is aktívan ellenállt, melyre tekintettel a rendőrök az Rtv. 48. §-a és a Rendőrségi Szolgálati Szabályzatról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (Szolgálati Szabályzat) 54. §-a alapján bilincset alkalmaztak. A felperest személyazonosság megállapítása céljából az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és c) pontja alapján a Rendőrkapitányságra előállították. Jogszerű és szakszerű volt az az eljárás, hogy a felperest nem közvetlenül vérvételre vitték. A vérvételt csak az ügynevezett vérdoboz felhasználásával lehet elvégezni, amit a rendőrkapitányságok ügyeletén lehet felvenni. A rendőrkapitányságra történő előállítás mellett szólt továbbá az is, hogy amennyiben a felperes a hatósággal együttműködve közli az adatait és a rendőrség személyi nyilvántartása azokat megerősíti, ezáltal a személyazonosság megállapítása is megtörténik. Az intézkedő rendőrök helyesen döntöttek úgy, hogy a felperest a - területileg illetékes - rendőrkapitányságra állítják elő, hiszen ott lehetőség volt a ruházatának alaposabb vizsgálatára, melyet közterületen az aktív ellenállásának következtében maradéktalanul csak időben elhúzódó módon és súlyosabb kényszerintézkedésekkel lehetett volna végrehajtani. A felperes az előállítása alatt rosszullétre panaszkodott, ezért az ügyeletes tiszt mentőt hívott, amely a felperest a kórházba szállította, így együttesen lehetett biztosítani azt, hogy a kérésének megfelelő orvosi ellátásban részesüljön és az ittas járművezetés gyanúját megalapozó véralkohol-vizsgálat elvégzésre kerüljön.

Az I. rendű alperes álláspontja szerint - figyelemmel az Rtv. 33. § (3) bekezdésére is - a személyi szabadság korlátozására az arányossági követelmények, valamint az előállításra vonatkozó jogszabályok betartásával került sor. A felperes által tett feljelentést követően indult nyomozás során dr. M. M. igazságügyi orvosszakértő megállapította: a vizsgálati lelet több személy által elkövetett, nagy számú ütés és rúgás formájában megvalósuló, durva bántalmazás elszenvadását nem támasztja alá. Az orvosszakértői vélemények szerint a felperes sérülései keletkezhetnek a gépkocsival való szállítása során is. Az I. rendű alperes hangsúlyozta, hogy a vérvételt követően a felperes már nem állt rendőri intézkedés alatt, a kórházból

önként távozott, így neki felróható okból nem kerültek további vizsgálattal megállapításra az általa panaszolt sérülések okai. Rámutatott arra, hogy az I. rendű alperes ügyelete a rendszám szerint történő adatkérés alapján kizárólag a gépjármű bejegyzett tulajdonosának adatait tudta közölni, de mivel a felperesnél - általa sem vitatottan - személyazonosításra alkalmas irat nem volt, ezért a helyszínen nem lehetett megállapítani, hogy azonos-e a gépjármű tulajdonosával. Előadta továbbá, hogy a rendőrkapitányságon a felperes kezéről a bilincset eltávolították, és az orvosi vizsgálat során sem volt végig bilincsben. Az volt a jogi álláspontja, hogy a Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel kizárólag a munkáltató kötelezhető kártérítésre, a II-V. rendű alperesek nem.

A II. rendű alperes az érdemi védekezését arra alapította, hogy a társaival együtt a jogszabályoknak megfelelően járt el, a felperes személyiségi jogait nem sértették meg. A felperes volt az, aki az intézkedő rendőrök személyiségi jogait sértette, és a magatartásával a jogszerű rendőri intézkedést kiprovokálta. Állította, hogy a felperes gépkocsija keresztben állt az úton a ... utcában a zárt parkolóval szemben, ezért felszólították, hogy hagyja szabadon az utat. A felperes ezután beült a gépkocsijába és miközben beállt a parkolóba, majdnem elsodorta őket. Ezt követően került sor vele szemben az erőteljesebb fellépésre, eredetileg ugyanis nem állt szándékukban intézkedni. A jelentésükben is leírták és soha nem is vitatták, hogy kénytelenek voltak erőszakot alkalmazni, melynek során felületi sérülések keletkeztek. A felperes ugyan fizikailag nem támadt rájuk, de ellenszegült a rendőri intézkedéssel szemben.

A III. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az általa okozott kárért az I. rendű alperes munkáltató tartozhatna felelősséggel. Állította azonban, hogy jogsértést nem követett el. Kifejtette: a felperes előállítását önmagában már az megalapozta, hogy személyazonosságát igazolni nem tudta, emellett észlelték azt is, hogy ittas. Hangsúlyozta, nem a fogdába vitték, hanem az előállító helyiségbe és az intézkedés után átadták a Rendőrkapitányságnak, így az ezt követően történetekkel kapcsolatban a felelősségük fel sem merülhet. Utalt arra, hogy amennyiben hajlandó lett volna a felperes megfűjni az alkohol-szintet mérő eszközt, akkor a vérvételre történő előállítására nem került volna sor. Álláspontja szerint a felperes ambuláns lapon rögzített sérülései a bilincselve történt szállítása és a rendőrkapitányság előállító helyiségében történt leszorítása kapcsán keletkezhetnek. A rendőrkapitányságon az átadása előtt át kellett vizsgálniuk a felperes ruházatát, aki ennek során „ráfogott” az intézkedő rendőr kezére, mely támadásként volt értékelhető, emiatt arccal a földre fektették. Utalt arra, hogy a felperes által hivatkozott videofelvétel csak a parkoló kapuját mutatja, az azon látottakból nem lehet arra következtetni, hogy volt-e forgalmi akadály az út-kereszteződésben. Hivatkozott továbbá az intézkedő rendőrök ellen indult büntetőeljárás során hozott felmentő ítéletre. Álláspontja szerint az Ítéletábra felperes által hivatkozott határozata nem tartalmaz a jelen per tárgyát képező rendőri intézkedésre vonatkozó rendelkezést.

Az V. rendű alperes a személyes meghallgatása során előadta, a felperes gépkocsija úgy állt az úton, hogy akadályozta a haladásukat, ezért kérték, engedje el őket. A felperes végül behajtott a parkolóba, ők pedig utána mentek, mert az egyik kollégája a felperes közelében ezt megelőzően alkohol szagot érzett. Állította, hogy a felperes ruházatának átvizsgálását a rendőrkapitányságon végezték el.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével megállapította: az I-V. rendű alperesek azzal, hogy az I. rendű alperessel szolgálati viszonyban állt II-V. rendű alperesek a felperessel szemben 2000. szeptember 11-12-én megalapozatlanul alkalmaztak kényszerítő intézkedéseket, megsértették a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogait. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 200.000 forint tőkét, ennek 2000. szeptember 11. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A perköltségről akként rendelkezett, hogy a felek a képvisellel kapcsolatos költségeiket maguk viselik, a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 24.000 forint illetékből a felperes 12.000 forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, a további 12.000 forint illetéket az I. rendű alperes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet indokolásában felhívta a Ptk. 75. § (1) bekezdését, 76. §-át, 78. § (1)-(2) bekezdését, 84. § (1) bekezdés a) és e) pontjait, a 85. § (1) bekezdését, a 339. § (1) bekezdését és a 348. §-át. Utalt az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, 7. § (1) bekezdésére, 8. § (1) bekezdésére, 54. § (1) bekezdésére, 59. § (1) bekezdésére, és ismertette az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezéseit. Rámutatott arra, hogy az Ítéltábla jogerős ítélete, még ha az alperesek cselekvősége a két per vonatkozásában részben azonos is volt, önmagában nem minősül ítélt dolognak, mivel a felperes a jelen perben más jogalapot jelölt meg. A jóhírnév megsértésére alapított keresetet nem látta megalapozottnak. A döntését azzal indokolta, hogy a felperes a per során nem szolgáltatva a rendőri jelentést, így azt vizsgálni sem lehetett. Nem merült fel olyan adat sem, hogy a rendőri jelentést az alperesek arra nem jogosult személy számára kiszolgáltatták volna, azaz ők tették volna nyilvánossá a felperes elleni büntetőeljárás tényét. Nem volt továbbá figyelmen kívül hagyható, hogy a pótmagánvádas ügyben a büntető bíróság igen széleskörű vizsgálat során azt állapította meg, hogy a rendőri intézkedések alapjaiban nem voltak jogszerűtlenek. Utalt arra, hogy a személyiségi jogi per a bírói gyakorlatra figyelemmel nem szolgálhat általános jogorvoslati fórumként. Figyelembe vette, hogy a büntetőeljárás alatt állás kapcsán előterjesztett személyiségi jogi igény az Ítéltábla jogerős ítéletével érdemben elbírálásra került. Megállapíthatónak látta ugyanakkor a jogsértést abban a körben, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása, mind a testi kényszer, mind a bilincselés tekintetében szükségtelen és aránytalan volt. Álláspontja szerint az alperesek nem tudták bizonyítani, hogy miközben négyen is felléptek a felperessel szemben, miért volt indokolt a testi kényszer, illetve bilincselés, amikor érdemben a felperes ellenállása csupán verbális tartalmú volt, arra nem merült fel adat, hogy fizikailag megtámadta volna az alpereseket. A bilincselés feltételei nem álltak fenn sem a parkolónál, sem a rendőrkapitányság épületében, sem a mentőszállítás időtartama alatt. Az ítélet

indokolásában az elsőfokú bíróság kitért az üggyel kapcsolatos orvosszakértői vélemények értékelésére, és a szakértők per során tett nyilatkozatának figyelembevételével is arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek polgári jogi értelemben nem sikerült kétséget kizáróan bizonyítania, miszerint a bántalmazás az általa leírt módon bekövetkezett, ezért a bántalmazás kapcsán előterjesztett személyiségi jogi igényt elutasította. A II-V. rendű alperesekkel szembeni kártérítési igényt a Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül utasította el. A nem vagyoni kártérítés megítélésével kapcsolatban rámutatott: szükséges, hogy a személyiségi jogi jogsértéssel okozati összefüggésben olyan kár, hátrány keletkezzék a jogosultnál, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható. A bíróságnak a mérték megállapításánál tekintettel kell lennie az eset összes körülményére, különösen a jogsértés tárgyi súlyára, a tényleges következményekre és a bírói gyakorlatra. A jogsértés tárgyi súlyát nem találta jelentéktelennek. Ugyanakkor ennek értékelése körében figyelembe vette azt a tényt, hogy a jogalap tekintetében a felperes jelentős részben pervesztesnek minősül, közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése jogcímén már viszonylag nagyobb összegű nem vagyoni kártérítésben részesült és a két polgári perben gyakorlatilag ugyanazokra a következményekre hivatkozott. Utalt arra, hogy a bírói gyakorlat szerint bizonyos hátrányok köztudomású tényként is értékelhetők (Pp. 163. § (3) bekezdés). Ilyennek tekintette azt, hogy a kórházban a rendőrség fellépése, a bilincs alkalmazása miatt a felperes olyan helyzetbe került, hogy az a látszat alakult ki, mintha súlyos bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanák, ez pedig önmagában is megalázó helyzetet eredményezett.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet tábla állapítsa meg: a II-V. rendű alperesek megsértették a Ptk. 76. §-ában meghatározott személyhez fűződő jogait, nevezetesen „a személyes szabadság jogellenes korlátozását, a testi épség, egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértését”. Kérte továbbá, hogy kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 400.000 forint tőke és 2000. szeptember 11-től járó késedelmi kamatai, valamint a perköltség megfizetésére. Kifogásolta az elsőfokú ítélet 2. és 3. oldalán megállapított tényállást. Hivatkozott az Ítélet tábla.... számú ítéletének 14. oldal második bekezdésében foglaltakra. Álláspontja szerint a videofelvétel nem támasztja alá, hogy a gépkocsijával a ... utcában közlekedett. Utalt ezzel kapcsolatban a Városi Bíróság számú jegyzőkönyvének 8. oldal negyedik bekezdésében foglaltakra. Szerinte egyértelműen megállapítható - mint ahogyan arra az Ítélet tábla is utalt az ítéletében -, hogy a gépkocsijával nem vett részt a közúti közlekedésben, ezáltal torlódást sem okozhatott, a III. rendű alperes a 2000. szeptember 11-én kelt jelentésében valótlannul állította ezt. A II. és a IV. rendű alperesek fellebbezéséhez mellékelt tanúvallomása alapján megállapítható, hogy az egyébként teljesen jogszerűtlen rendőri intézkedésnek nem állt ellen. Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy lekérdezésre kerültek a gépkocsija adatai és ezáltal a személyi adatai is. Ebből pedig az következik, hogy a megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kellett volna. Miután a rendőri intézkedés teljesen jogszerűtlen volt vele szemben, ezért meg sem bilincselhették volna. Iratellenes az Ítélet tábla azon megállapítása, miszerint nem tudta bizonyítani, hogy a kényszerítő

eszköz alkalmazásából és az ellenállásából eredően keletkezett sérülésein túl bántalmazták. Az elsőfokú ítélet 9. oldal első bekezdésében foglaltakkal szemben a Bíróság számú jegyzőkönyvében rögzített orvosszakértői nyilatkozatokra és **Sz. A.** tanúvallomására hivatkozott. Kiemelte, hogy mind a négy orvosszakértő megállapította: a sérülései nem keletkezhettek szabályszerű bilincseléssel. Szerinte érthetetlen, hogy az elsőfokú bíróság jelentős részben pervesztesnek minősítette, holott megállapította, nem jelentéktelen a jogsértés tárgyi súlya.

Az I. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeli megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérte. Az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait fenntartva azt emelte ki, hogy a felperes előállítása jogszerű volt, egyrészt mert nem tudta magát hitelt érdemlően igazolni, másrészt az ittas járművezetés gyanúja is felvetődött, ami miatt vérvételre volt szükség. A bilincs használata preventív jellegű volt és arányos. Utalt arra, hogy a felperesnek kellett volna az aránytalanságot és a szükségtelenséget bizonyítani, amelynek nem tett eleget.

A II. rendű alperes ítélet elleni fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla az 5.Pf.21.352/2010/4. számú jogerőre emelkedett végzésével a Pp. 73/B. § (4) bekezdése alapján elutasította. A II. rendű alperes álláspontja szerint a korábban lezajlott bírósági eljárások során már jogerősen megállapították, hogy az intézkedéseik jogszerűek voltak. Nem volt szükségtelen és aránytalan a testi kényszer és a bilincs alkalmazása, hiszen a felperes több alkalommal kijelentette, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül megtámadta volna őket. Az intézkedéseiket a felperes magatartása váltotta ki, és a lehetőségeikhez képest kímélve, a legkisebb testi hátrány okozásával jártak el, figyelemmel arra, hogy a törvény értelmében a megkezdett intézkedést mindenképpen eredményesen kell befejezni.

A III. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet rendelkező részének és indokolásának megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását kérte. Rámutatott az elsőfokú ítélet azon ellentmondására, hogy a rendelkező része a felperes személyes szabadságának megsértését állapítja meg, míg az indokolása a rendőri intézkedést jogszerűnek tartja. A fellebbezésében részletezte a felperes előállításának okait. Előadta, hogy ezen intézkedés jogalapja egyrészt az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja, másrészt ugyanezen bekezdés c) pontja volt. Az előállítás jogszerűségének alátámasztásaként utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának eseti döntéseire. Álláspontja szerint a bilincshasználatot illetően az elsőfokú bíróság nem kellően alapos vizsgálattal jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek nem bizonyították, miért volt indokolt a felperessel szemben bilincset, illetve testi kényszert alkalmazni. Kiemelte, hogy az Rtv. 48. §-ából következően a testi kényszernek, valamint a bilincselésnek megelőző funkciója is van, és a jelen esetben ezen van a hangsúly. A helyszínen úgy ítélték meg, hogy jobb megelőzni egy súlyosabb sérelem bekövetkezését, mint azt - a felperesre nézve is - kockázatos módon elhárítani. Ezért alkalmaztak a felperessel szemben a helyszíni intézkedés során bilincset. Pusztán az a tény, hogy a felperessel szemben négy

rendőr intézkedett - tekintettel a felperes akkori állapotára és magatartására - még nem jelenti, hogy aránytalan volt a bilincs alkalmazása. A rendőrkapitányságon a felperes ruházatát a 15/1996. ORFK utasítás alapján az átadó rendőröknek kellett átvizsgálniuk. A kapitányságon alkalmazott testi kényszerre a felperes saját maga szolgáltatott okot azzal, hogy ellenszegült az intézkedésnek. A testi kényszer a ruházat átvizsgálás kényszerű eszközselekménye volt. Az arányosság-szükségesség kérdését illetően a Független Rendészeti Panasztestület 9/2009. (I. 21.) számú eseti döntésére hivatkozott. Rámutatott továbbá arra, hogy az aránytalanságot és a szükségtelenséget a Pp. bizonyítási szabályai szerint a felperesnek kellett volna bizonyítania. Hangsúlyozta, hogy a feljelentéssel kapcsolatos sérelmek vonatkozásában már jogerős ítélet született, tehát a feljelentés és az azt követő eljárás nem szolgálhat még egyszer alapul a kereset teljesítéséhez. A jelen perben csak az vizsgálható, hogy az intézkedés megalapozott és arányos volt-e. Az alperesek egyetemleges marasztalása pedig kizárt.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az I. és a III. rendű alperesek fellebbezése a Pp. 51. § a) pontjában foglaltakra tekintettel kihat a fellebbezéssel nem élő alperesekre is, ugyanis a fellebbezők a személyiségi jogsértés tényét is vitatták.

A felperes fellebbezésével kapcsolatban az ítéltábla kiemeli, hogy míg az elsőfokú eljárás során a személyes szabadság jogellenes korlátozása és a jóhírnév megsértése vonatkozásában terjesztett elő a Pp. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapítási keresetet, addig a fellebbezésében már a testi épség, egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértésének megállapítását is kérte. A Pp. 146. § (1) bekezdésében és a 247. § (1) bekezdésében foglaltakból következően a másodfokú eljárásban további megállapítási keresetet előterjeszteni nem lehet, ezért azt az ítéltábla érdemben nem vizsgálhatta.

Az elsőfokú eljárás során felmerült eljárásjogi kérdésként a III. rendű alperes fellebbezésében is felvetett res iudicata kérdése. Ezzel kapcsolatban az ítéltábla arra mutat rá, hogy a már jogerősen elbírált kereset alapja a nyomozás elrendelésével és a büntetőeljárással okozott sérelem volt, míg a jelen per tárgyát képező kereset a feljelentés előtti intézkedéssel okozott jogsértés orvoslását célozza. A Ptk. 229. § (1) bekezdése értelmében az anyagi jogerő tárgyi terjedelme a tényalap azonosságát is feltételezi, mely ez esetben nem áll fenn, ezért kizárt, hogy a jelen per szempontjából anyagi jogerőhatással bírjon a korábbi jogerős ítélet. A III. rendű alperes alappal hivatkozott arra, hogy nem kerülhet sor újra a jelen perben a feljelentéssel és az azt követő eljárással összefüggő jogsértések elbírálására.

A felperes fellebbezése a per érdemét illetően alaptalan. A megállapítás tekintetében az alperesek fellebbezése alapos, míg az I. rendű alperes fellebbezése a marasztalást illetően alaptalan.

A Fővárosi Ítéltábla a releváns tényállást a következők szerint állapítja meg: 2000. szeptember 11-én este 9 óra körüli időpontban az I. rendű alperes személyi állományába tartozó II-V. rendű alperesek a felperessel szemben intézkedést foganatosítottak, mert a felperes alkoholos befolyásoltságát észlelték, valamint azért is, mert a felperes személyi azonosításra alkalmas okmánnyal nem tudta, egyéb módon pedig nem kívánta magát igazolni. A felperest, mivel az intézkedésnek ellenállt, megbilincseltek, és a Rendőrkapitányságra előállították. Itt ruházat átvizsgálás érdekében - az ellenállására is tekintettel - vele szemben testi kényszert alkalmazva földre fektették, majd miután rosszul érezte magát, kórházba szállították. Az orvosi vizsgálat eredményeként készült ambuláns lapon rögzítettek szerint a felperes hátán mindkét oldalon vese tájékon többszöri bőr alatti bevérzés volt látható és felvetődött a lépzúzódás lehetősége is.

E tényálláshoz képest kellett vizsgálni, hogy a rendőri intézkedés során történt-e és milyen személyiségi jogsértés.

A felperes a jóhírnév, valamint a személyes szabadság megsértése vonatkozásában állított személyiségi jogsértést és további tényállításokat is tett, különösen a testi épség sérelmére hivatkozott azzal kapcsolatban, hogy bántalmazták. A személyhez fűződő jogok megsértése miatt támasztható polgári jogi igények közül egyrészt a jóhírnév megsértése és a személyes szabadság jogellenes korlátozása jogsértések megtörténtének bírósági megállapítását kérte (Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pont), másrészt a személyhez fűződő jogai megsértése miatt a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést követelt (Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont).

A jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása objektív szankció, melynek alkalmazására egymagában a magatartás jogsértő volta alapot ad. A felperes által állított jogsértéseket okozó magatartást az I. rendű alperes a vele szolgálati, alkalmazotti jogviszonyban álló II-V. rendű alperesek útján, a közhatalom gyakorlása során folytatott szervező-intézkedő tevékenysége körében fejtette ki. Az ebben a jogkörben kifejtett magatartás jogellenessége csak a rendőri tevékenységre vonatkozó közigazgatási szabály megsértése folytán állapítható meg. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozza. Az ítéltábla álláspontja szerint a jelen esetben a személyes szabadság megsértésének megállapítása önmagában amiatt kizárt, hogy jogerős ítélet állapítja meg bűncselekmény hiányát a jogellenes fogvatartás kapcsán. Ugyanaz a tényállás sor képezte a felperes által jelen perben felhozottakat, mint ami tárgya volt a II-V. rendű alperesekkel szemben indult büntetőeljárásnak is. A Bíróság a számú ítéletével az alpereseket a társtettesként elkövetett jogellenes fogvatartás büntette miatt ellenük emelt vád alól

felmentette. A felmentő ítélet indokolásában kifejtette, hogy a vádlottak bűnössége azért nem mondható ki, mivel a pótmagánvádlóval (jelen per felperesével) szembeni hivatalos eljárásuk jogszerű volt, a szabadság korlátozás tehát jogalappal bírt. Ezt a jogi okfejtést az Ítéltábla, mint másodfokú bíróság is osztotta megállapítva, hogy az elsőfokú bíróság megalapozottan következtetett arra, miszerint a vádlottak felelőssége a terhükre rótt bűncselekményben nem állapítható meg és rögzítette, hogy a felmentő rendelkezés jogalapja az elsőfokú bíróság által is helyesen megjelölt Be. 331. § (1) bekezdésének azon fordulata, mely szerint törvényi tényállási elem hiányában a bűncselekmény nem valósult meg (.... számú végzés). Amennyiben pedig kizárt a jogellenes fogvatartás, akkor ugyanezen magatartással összefüggésben kizárt a személyiségi jogsértés is. A Pp. 4. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel a polgári ügyben eljáró bíróságnak tiszteletben kell tartania a jogerős felmentő ítéletet, a büntető bíróság határozata ugyanis köti abban a vonatkozásban a mérlegelési szabadságát, hogy a bűnösség kérdésében nem helyezkedhet eltérő álláspontra. Ezért el kellett utasítani a felperes személyes szabadság jogellenes korlátozásának megállapítása iránti igényét, és ezt a jogsértést a kártérítési igény alapjaként sem lehetett figyelembe venni.

A jóhírnév megsértésére alapított keresetet illetően az Ítéltábla egyetért az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival. A Ptk. 78. § (2) bekezdése szerint a jóhírnév sérelme különösen akkor valósul meg, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényről állít, híresztel, vagy való tényről hamis színben tüntet fel. A rendőri feljelentés utáni események teljes körűen elbírálásra kerültek a másik polgári perben hozott jogerős ítélettel. Az Ítéltábla álláspontja szerint nem lehet azt állítani, hogy a felperes vonatkozásában bármilyen valótlan tényállítás megvalósult volna azon objektív körülmény folytán, hogy a kórház dolgozói előtt bilincsben volt.

Megjegyzi az Ítéltábla, hogy a fenti személyiségi jogsértések megvalósulása esetén sem lenne lehetőség igényérvényesítésre a II-V. rendű alperesekkel szemben. Kizárt ugyanis szankció alkalmazása több személy ellen egy magatartás esetén. A II-V. rendű alperesek közhatalmi tevékenységét az I. rendű alperesnek kell betudni, mivel nincs olyan többlettényállás, amely az I. rendű alperes, mint jogi személy tevékenységétől független személyiségi jogsértés megvalósulásaként lenne értékelhető. A Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazására tehát a II-V. rendű alperes esetében emiatt nincs lehetőség. A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontjára alapított kártérítési igény érvényesítése pedig - ahogyan azt helyesen az elsőfokú bíróság is megállapította - velük szemben a Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel kizárt.

Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal ellentétben az Ítéltábla álláspontja szerint megállapítható a felperes testi épségének megsértése az I. rendű alperes intézkedése kapcsán. A bíróság a büntetőeljárás során ugyan bűncselekmény bizonyítottságának hiányában felmentette az intézkedő rendőröket a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége, valamint a súlyos testi sértés büntetnének kísérlete miatt emelt vád alól, ez azonban nem zárja ki, hogy a felperes

testi épségének sérelme megvalósult. Az előbbi bűncselekményt a Btk. 226. §-a szerint az a hivatalos személy követi el, aki eljárása során mást tettleg bántalmaz. Ez nem azonos azzal az esettel, amikor az Rtv. vagy a Szolgálati Szabályzat megsértésével, nem szándékosan okoz a rendőr intézkedése sérülést. Az utóbbit az ítélőtábla a jelen esetben a következők miatt bizonyítottan látta.

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése az intézkedő rendőrrel szemben azt az elvárás fogalmazza meg, hogy az intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását. Ehhez képest az volt megállapítható, hogy a kórházba szállítás után a felperest megvizsgáló orvos a felperes hátán mindkét oldalon vese tájékon többszörös bőr alatti bevérzést tapasztalt. A II-V. rendű alperesek parancsnoka, **Sz. A.** a Bíróság számú tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltak szerint tanúként azt adta elő, hogy beszélt az orvossal, aki elmondta: a vizsgálat során megállapították, hogy a felperes lépénél valamilyen vérzés keletkezett, amit fel kell tární, de a felperes ezt nem engedte. Ennek az ítélőtábla - attól függetlenül, hogy a vérzést a későbbi vizsgálat nem igazolta - azért tulajdonított jelentőséget, mert a felperes rendőri intézkedés utáni állapotáról az őt megvizsgáló orvosnál jobban más nem tudott nyilatkozni. Az orvos pedig olyannak írta le a felperes állapotát, ami még egy ilyen súlyos következményt sem zárt ki. Tekintettel a felperes által elszenvedett sérülésre, megállapítható, hogy nem teljesült az a követelmény, miszerint lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását. Ezért az I. rendű alperesnek kellett előadnia és bizonyítania, hogy mi indokolta a jogszerű, arányos rendőri intézkedés mellett a követelmény nem teljesülését.

Ezzel kapcsolatban az ítélőtábla abból indult ki, hogy az ügyben eljáró valamennyi orvosszakértő szerint kizárható szakszerű bilincseléssel ilyen sérülés okozása. Ezen kívül csak abban volt egyező az orvosszakértők álláspontja, hogy okozhat ilyen sérülést testi kényszer alkalmazása kapcsán a földre fektetés. Abban a kérdésben már eltértek a vélemények, hogy ilyen sérülés keletkezhetett-e a gépkocsival való szállítás során. A rendelkezésre álló peradatok alapján azt lehetett tényszerűen megállapítani, hogy a rendőrkapitányságon a ruházat átvizsgálás érdekében alkalmazott testi kényszer (földre fektetés) volt az egyetlen olyan esemény, ami az ambuláns lapon rögzített sérüléssel járhatott.

Ehhez képest azt kellett vizsgálni, hogy az arányosság követelményének eleget tett-e az I. rendű alperes. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése ugyanis előírja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az egyik érv, amivel az I. rendű alperes a kényszerintézkedést indokolta, az volt, hogy az intézkedés közben a felperes „ráfogott” a rendőr kezére és ezzel ellenállást tanúsított. Az ítélőtábla álláspontja szerint azonban egy ilyen jellegű előzményi „támadással” a lehetséges sérülésekkel járó földre fektetés nem állhatott arányban. Az I. rendű alperes nem adott magyarázatot arra, hogy miért nem volt más módon megtörhető a felperes ellenállása. Ha pedig az a valós, hogy a ruházatának átvizsgálása végett kellett a felperest a földre fektetni, azt kell vizsgálni, hogy szükséges volt-e a ruházat átvizsgálása, amennyiben ugyanis nem, a kényszerintézkedés ezt a célt nem

szolgálhatta. Ezzel kapcsolatban az ítéltábla arra mutat rá, hogy ha az volt az előállítás oka, hogy a felperes személyazonosítását nem lehetett elvégezni, mert csak a gépjármű tulajdonosának személyi adatai álltak rendelkezésre, akkor a rendőrkapitányságon a gépjármű-nyilvántartás adatait a személyi nyilvántartás adataival kellett volna összevetni és innentől kezdve a ruházat átvizsgálására nem kellett, hogy sor kerüljön. A megállapítható tényállás mellett érthetetlen a ruházat átvizsgálás okmánykeresési céllal. Az I. rendű alperes maga sem állította, hogy ez az intézkedés eredményes lett volna. Mindezek alapján arra lehetett következtetni, hogy miközben nem volt olyan felperesi magatartás, ami okot adott volna rá, az alkalmazott kényszerintézkedés súlyos sérülést eredményezett, mely azonnali orvosi beavatkozást is igényelt. Az Rtv. 15. és 17. §-ainak sérelme miatt meg lehet állapítani, hogy az I. rendű alperes részéről jogsértés történt, amely a felperes testi épségének sérelméhez vezetett.

A jogsértés ítélettel történő megállapítására nem volt lehetőség, mivel a felperes e személyiségi jogsértés miatt objektív szankció alkalmazását nem kérte. Az általa választott igényre tekintettel azt kellett dönteni, hogy milyen összegű nem vagyoni kártérítést követelhet. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által - bár más személyiségi jog megsértése miatt - megítélt 200.000 forint a következők miatt arányban áll a felperesnek okozott hátránnyal. A köztudatban ugyan súlyosabb az I. rendű alperes által megvalósított jogsértés, mint a személyes szabadság megsértése, de figyelemmel kellett lenni arra is, hogy a felperes az összes vélt jogsérelmét látta 400.000 forinttal kompenzálhatónak, de ezek közül csak egy jogsértést lehetett az alperes terhére megállapítani. Értékelni kellett továbbá, hogy a törvényben foglaltak betartása mellett megvalósuló jogsértés nem jogellenes, ilyenek csak az olyan hátrány okozása minősül, amely az arányosság követelményének sérelmével valósul meg.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta.

A megváltoztatás az elsőfokú perköltséget nem érintette, mert annak következtében a pernyertesség-pervesztesség aránya nem változott.

Az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a másodfokú költségeiket a felek maguk viselik. A feljegyzett és a le nem rótt fellebbezési illetékről pedig a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2011. február 1.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: